

У спеціалізовану вчену раду Д 26.053.19 у
Національному педагогічному університеті
імені М. П. Драгоманова

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Братанича Андрія Анатолійовича
**«Методичні основи особистісно орієнтованої інформатичної підготовки
майбутніх учителів технологій у педагогічному університеті»**,
представлену на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за
спеціальністю 13.00.02 – теорія і методика навчання (технічні дисципліни)

Актуальність роботи. Економічні, соціальні та технологічні перетворення інформаційного суспільства увійшли в суперечність з традиційною системою підготовки фахівців галузі технологічної освіти, що передбачає застосування принципово нових підходів до визначення цілей, завдань та змісту інформатичної підготовки, потребує нових форм, методів і засобів навчання дисциплін інформатичного циклу, спрямованих саме на розвиток особистості студентів.

У сучасному інформаційному суспільстві, коли технології зорієнтовані на створення нової системи мислення, вища школа має навчити майбутніх учителів технологій комунікативності, умінню працювати з будь-якими джерелами інформації, мислити неординарно, гнучко, залежно від ситуації. Виходячи з цього, є необхідність розв'язання проблеми інформатичної підготовки майбутніх учителів технологій з використанням технологій особистісно орієнтованого навчання, що передбачає розробку та реалізацію методики навчання інформатичних дисциплін учителів технологій у середовищі електронних навчально-методичних комплексів.

Інтерес фахівців до цієї проблеми зумовлений необхідністю подолання суперечностей між потребою освітньої галузі у фахівцях, які володіють фаховими особистісними якостями людини інформаційного суспільства та недостатньою розробленістю методик особистісно орієнтованого навчання, що дають змогу ефективно формувати ці якості. Також актуальним є наукове обґрунтування методів застосування комп'ютерно орієнтованих засобів навчання в особистісно орієнтованій інформатичній підготовці учителя технологій.

У цьому сенсі актуальність теми дисертації Братанича Андрія Анатолійовича «Методичні основи особистісно орієнтованої інформатичної підготовки майбутніх учителів технологій у педагогічному університеті» не викликає сумнівів і вказує на її своєчасність.

Важливо також зазначити, що дослідження виконано у межах наукової теми кафедри інформаційних систем і технологій “Зміст, форми і методи та засоби інформатичної підготовки вчителів”, що належить до тематичного плану науково-дослідних робіт Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (реєстраційний номер РК 0109U006011), та

пов'язана з впровадженням в освітній процес ЗВО основних положень Закону України "Про освіту", Концепції програми інформатизації освіти, Національної доктрини розвитку освіти в Україні у XXI столітті. Тема дисертації затверджена на засіданні Вченої ради Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (протокол № 13 від 26 червня 2014 року) та погоджена у міжвідомчій Раді з координації наукових досліджень у галузі педагогічних та психологічних наук в Україні (протокол № 7 від 27 жовтня 2015 року).

Високий науковий рівень роботи підтверджується професійним володінням методами та методологією наукового дослідження. Поставленою метою зумовлений правильний вибір методики дослідження та його структура, які підтверджують авторську спроможність правильно застосовувати наукові методи, що стало запорукою отримання достовірних наукових результатів.

Найбільш істотним результатом дисертаційної роботи Братанича А.А. є обґрунтування теоретичних та методичних засад інформатичної підготовки майбутніх учителів технологій з використанням технологій особистісно орієнтованого навчання.

Зміст дисертації дає достатньо чітке уявлення щодо основних положень проведеного дослідження. Розкриті теоретико-методичні засади навчання фахових дисциплін майбутніх учителів технологій з використанням технологій комп'ютерного моделювання. Здійснено аналіз філософської, психолого-педагогічної та фахової літератури з вказаної проблеми та уточнено зміст ключових понять дослідження. Проаналізовано вітчизняний і зарубіжний досвід організації використання комп'ютерно орієнтованих засобів навчання в особистісно орієнтованій інформатичній підготовці учителя технологій у закладах вищої педагогічної освіти. Виокремлено та обґрунтовано умови реалізації інформатичної підготовки майбутніх учителів технологій з використанням технологій особистісно орієнтованого навчання.

Заслуговують на увагу компоненти особистісно орієнтованої моделі майбутнього вчителя технологій та описана технологія інформатичної підготовки у системі технологічної освіти вчителів технологій. Запропонований на цій основі електронний навчально-методичний комплекс для здійснення ефективної інформатичної підготовки має завершений вигляд.

Дослідник досить вдало представив структуру змісту інформатичної підготовки на прикладі навчання дисципліни «Інформатика та основи програмування» в особистісно орієнтованому середовищі ЕНМК, що включає аксіологічний, когнітивний, діяльнісно-творчий і особистісний компоненти.

До основних результатів дослідження, які відрізняються **науковою новизною**, треба віднести те, що дисертантом теоретично обґрунтовано та розроблено: особистісно орієнтовану структуру діяльності майбутнього вчителя технологій, що містить в собі основні якості особистості, характерні для технологічної галузі, які необхідно розвивати у процесі навчання дисципліни «Інформатика та основи програмування», структура якої складається з цілей і завдань, змісту, методів, форм та засобів навчання,

контролю досягнення цілей розвитку особистості студента; методика навчання дисципліни «Інформатика та основи програмування» на основі особистісно орієнтованого підходу, що уможливорює формування професійно значимих особистісних якостей майбутнього вчителя технологій у середовищі електронних навчально-методичних комплексів, організованих за допомогою засобів гіпертексту, мультимедіа та гіпермедіа технологій; *уточнені* принципи добору, структурування та репрезентування змісту навчального матеріалу з інформатичних дисциплін в електронних навчально-методичних комплексах;

Новизна і вірогідність загальних висновків дисертації підтверджуються результатами теоретичного та практичного етапів дослідження, здійсненого дисертантом, і в цілому не викликають сумніву. Найбільш суттєві наукові та практичні результати викладено у висновках й опублікованих працях у фахових виданнях. Основні положення, сформульовані в дисертації, достатньо переконливо обґрунтовані, а висновки та рекомендації спираються на сучасні методи дослідження та математичної статистики.

Заслуговує на увагу *практичне значення* дисертаційного дослідження, а саме, створення та реалізація методики навчання дисципліни «Інформатика та основи програмування» в особистісно орієнтованому середовищі навчання інформатичних дисциплін з метою підвищення ефективності навчання, посилення індивідуальної траєкторії гармонійного розвитку особистості.

Зазначимо, що теоретичні положення, експериментальні дані, узагальнення та висновки можуть використовуватися для вдосконалення інформатичної підготовки майбутніх учителів технологій; для розробки навчальних курсів, навчально-методичних посібників з окресленої проблематики, а також у системі післядипломної освіти та підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників вищих закладів освіти.

Робота складається із вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. У вступі, згідно вимог, подається науковий апарат дослідження, формулюється наукова, теоретична і практична значущість дослідження, наводяться дані про його апробацію і впровадження.

У першому розділі «Теоретичні та методичні основи застосування особистісно орієнтованого підходу в інформатичній підготовці майбутніх учителів технологій» проаналізовано стан досліджуваної проблеми у науковій та методичній літературі; обґрунтовано теоретичні та методичні основи інформатичної підготовки майбутніх учителів технологій на основі особистісно орієнтованого підходу в середовищі електронних навчально-методичних комплексів (ЕНМК); виокремлено основні методичні положення особистісно орієнтованого навчання інформатичних дисциплін.

У другому розділі «Реалізація особистісно орієнтованої інформатичної підготовки майбутніх учителів технологій в середовищі електронних навчально-методичних комплексів» розкриваються наукові основи створення особистісно орієнтованого середовища інформатичної підготовки на основі ЕНМК, структура і зміст методики навчання дисципліни «Інформатика та

основи програмування» в середовищі ЕНМК, основні компоненти методики: цілі та завдання, структура та зміст, методи, засоби, форми організації навчання інформатичних дисциплін; контроль за досягненням цілей розвитку особистості студента, а також наводяться результати експериментальної перевірки ефективності методики навчання інформатичних дисциплін на прикладі дисципліни «Інформатика та основи програмування».

Дисертант опрацював достатню кількість наукових джерел: список використаних джерел містить 251 найменування, з них 11 іноземною мовою; робота містить ґрунтовні додатки, які висвітлюють процес впровадження та результати експериментальної роботи.

Дисертаційна робота оформлена згідно з чинними вимогами. Основні положення дисертаційного дослідження Братанича Андрія Анатолійовича мають широку апробацію на наукових конференціях та відображення в публікаціях, кількість яких відповідає існуючим вимогам. Результати виконаного дослідження досить повно висвітлені у 9 друкованих працях. Автором проведена значна робота з пропаганди і впровадження одержаних результатів у практику вищих навчальних закладів.

Висновки і рекомендації, що сформульовані в дисертації є логічними і адекватними змісту дисертації, відображають її найбільш важливі науково-теоретичні і практичні результати. Загальні висновки спираються на результати теоретичного та експериментального дослідження, є ґрунтовними, зваженими й повністю відповідають завданням дослідження. Загалом, дисертаційна робота за змістом та формою є завершеним дисертаційним дослідженням.

Підкреслюючи достовірність наукових здобутків дисертанта, доцільно вказати на **окремі зауваження та висловити побажання**:

1. Вважаємо, що доцільно було б деталізувати нормативну базу дослідження.
2. У окремих випадках дисертанту варто було більш чітко вказувати власну точку зору на тлумачення базових понять.
3. У роботі було б доречним вказати, які методики були використані на констатувальному етапі експерименту для виявлення окремих складових особистих якостей студентів, а також підкреслити результати опитувань студентів.
4. Варто було уточнити, які чинники були провідними і найбільш результативними у процесі особистісно орієнтованої інформатичної підготовки майбутніх учителів технологій. Наприклад, за рахунок чого саме було досягнуто вищого рівня сформованості фахово-особистісних якостей майбутнього вчителя технологій?
5. Висновки, зроблені в дисертаційній роботі, ґрунтуються на аналізі результатів констатувального та формувального експериментів. Як видно зі змісту дисертаційної роботи, педагогічний експеримент вдало сплановано, його результати переконливі. Однак, автор дослідження занадто захопився кількісним аналізом експериментальних даних, не достатньо приділивши уваги їх якісному аналізу.

Проте, висловлені побажання, у цілому, носять дискусійний характер, а тому суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку роботи. Дисертаційне дослідження Братанича Андрія Анатолійовича містить значні наукові доробки, нові, раніше не захищені наукові положення. Результати дослідження є практично значимими для розв'язання проблеми інформатичної підготовки майбутніх учителів технологій з використанням технологій особистісно орієнтованого навчання у педагогічному університеті.

Загальний висновок. Вірогідність результатів дослідження, їх наукова новизна та практична значущість досить переконливо аргументовані і не викликають заперечень. Автором виконана значна теоретична і практична робота, досить кваліфіковано та всебічно проаналізовано стан проблеми інформатичної підготовки майбутніх фахівців технологічної галузі та створення і використання систем підтримки навчання дисциплін інформатичного циклу, ступінь їх розробленості в науково-технічній та методичній літературі.

Автореферат і публікації автора відображають основний зміст та положення дисертації.

Вважаємо, що дослідження Андрія Анатолійовича Братанича «Методичні основи особистісно орієнтованої інформатичної підготовки майбутніх учителів технологій у педагогічному університеті» подане на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (технічні дисципліни) є завершеним, цілісним, самостійним науковим дослідженням, яке має наукову новизну, теоретичне та практичне значення та відповідає вимогам п. 11 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 року № 567, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (технічні дисципліни).

Рецензент

Офіційний опонент

кандидат педагогічних наук,
викладач кафедри комп'ютерних
технологій

Тернопільського національного
педагогічного університету імені
Володимира Гнатюка

Т.В. Сіткар

